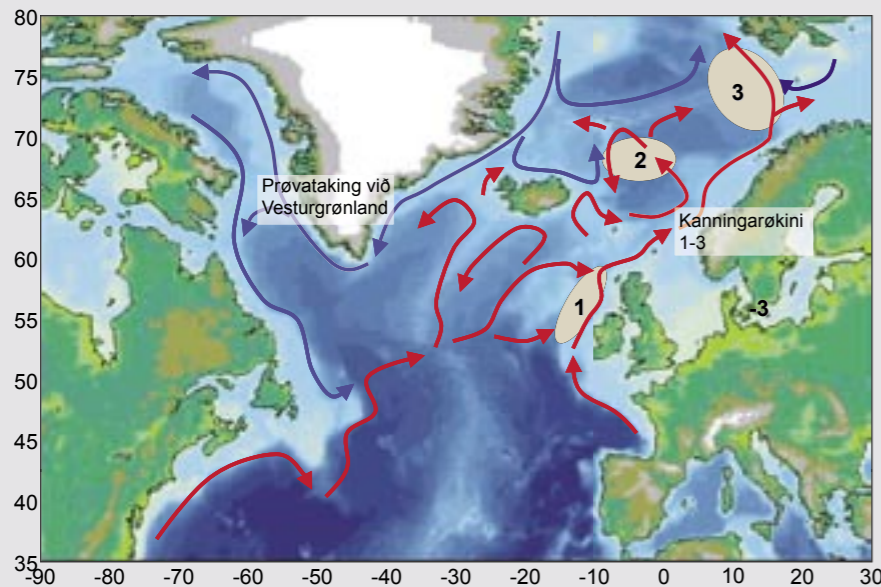

Rannsóknir í Norðuratlantshavi

Øki í Norðuratlantshavi (øki 1-3), har ætlanin er at gera rannsóknarferðir at kanna laks í 2008 og 2009. Føroyar skulu kanna økið 2, ið liggur norðan fyri Føroyar. Reyðir pílar eru heitir streymar og bláir pílar eru kaldir streymar.

einstakan laks, ið fingin verður. Tað gevur í nógv størri mun enn áður møguleika at kanna vøkstur og møguligar orsøkir til, at laksur úr ávísu økjum klárar seg verri enn annar laksur, ið er á beiti norðan fyri Føroyar.

Føroyski parturin í hesi verkætlanini fevnir millum annað um tvær rannsóknarferðir við Magnusi Heinasyni, sum skal trola eftir laks norðanfyri á sumri 2008 og 2009. Harumframt er Fiskirannsóknarstovan eisini við

í kanningunum av havumhvørvinum, av føðini hjá laks í sjónum, og hvar laksurin gongur, serliga fyrsta hálva árið eftir at hann er farin út á sjógv sum smolt.

Fiskirannsóknarstovan vónar, at SALSEA-Merge eisini fer at gera tað lættari at skilja, hvat stýrir stóru broytingunum í vistfrøðiligu skipanunum í havinum. Tílik vitan er neyðug fyri at umsita tilfeingið í havinum á skilagóðan hátt.

EYDNA Í HOMRUM
havlívrøðingur

LISE H. OFSTAD
fiskifrøðingur

Føroyski fiskiskapurin eftir gulllaksi byrjaði í 1994. Hesa tíðina eru longd og aldur á fiskinum skrásett í sambandi við landingar. Men sum heild er vitanin um lívfrøðina hjá gulllaksi brotakend. Fyri at bøta um hetta og lýsa lívfrøðina hjá gulllaksinum fór Fiskirannsóknarstovan í 2006 undir eina verkætlan, sum lutvíst er fíggað av vinnuni. Hetta tíðarskeið er savnað tilfar um longd, vekt, kyn, búningargstig og aldur á fiskinum. Hetta eru týðandi parametar til at lýsa lívfrøðina hjá gulllaksinum, og

ÓKENDI GULLLAKSURIN

VERKÆTLAN | Hóast føroyingar hava fiskað gulllaks síðani 1994, so er grundleggjandi vitanin um hetta fiskaslag framvegis avmarkað. Tí roynir Fiskirannsóknarstovan at savna lívfrøðiligt tilfar, fyri á tann hátt at lýsa lívfrøðina hjá gulllaksi.

hópin av tilfari er savnað síðani 2006.

Eisini hevur stórir dentur verið lagdur á at kanna, hvussu búgvíð rogn og sil er hjá gulllaksi í ymsum støddum. Somuleiðis eru kanningar gjørdar av maganum, og hesar vísa millum annað, hvar gulllaksur er í føðiketuni.

Bæði miðallongd og miðalaldur eru minkað síðan 1994. Hetta er ikki óvanligt, tá ein stovnur fyrstu ferð verður fiskaður. Men í verandi støðu vita vit ikki, um hetta er allur sannleikin. Minkandi miðalaldur kann nevnliga eisini

vera ábending um, at trýstið á stovnin er ov ógvusligt. Vónin er, at samlaða tilfarið frá bæði landingum og kanningunum hjá Fiskirannsóknarstovuni fer at gera tað møguligt at meta um støðuna hjá føroyska gulllaksastovninum.

Sum meginregla kann sigast, at fiskasløg, sum vaksa seint, eiga ikki at verða hart troytt. Gulllaksur kynsbúnast, tá hann er seks til átta ár, og verður stovnurin ógvusliga fiskaður er vandi fyri, at stórir partur av stovninum verður undir kynsbúningardur.

Verkætlanin er lutvíst fíggað av játtanini »Fiskivinnuroyndir« á fíggarlógini og lutvíst av Tavuni, JFK og partrolarunum Polarhav, Stjørnuni og Eysturbúgvunum.

FAKTA |

Líknandi fiskur

Í føroyskum øki er ein fiskur nær skyldur við gulllaksin, og tað er streymsild. Hesi fiskasløg líkjast nógv, men gulllaksurin hevur lutfalsliga størri eygu enn streymsildin. Harumframt er streymsildin minni fiskur, í mesta lagi 26-30 cm til longdar. Ein annar máti at kanna, hvønn fisk, talan er um, er at telja roðslurnar ella vøddasegmentini frá táknu til stert. Gulllaksurin hevur 66-68 meðan streymsildin hevur 56-60 vøddasegment.

HVØR ER GULLLAKSURIN

Niður móti botninum á kantunum av feroyska landgrunninum og bankunum livir gulllaksur. Hesin fiskur savnast í stórum torvum á 200 til 500 metra dýpi. Jú størri fiskurin er, jú longri niður í dýpið fer hann. Gulllaksur etur djór, ið liva við havbotnin, fyri tað mesta størri djóraæti, men eisini smáar fiskar sum til dømis silvurøks.

Gulllaksur veksur seint og verður lutfalsliga gamal. Størstu gulllaksarnir, sum eru skrásettir á Fiskirannsóknarstovuni eru 53 cm, viga umleið 1,3 kilo og eru í minsta lagi 20 ára gamlir. Elstu gulllaksarnir eru 29 ár.

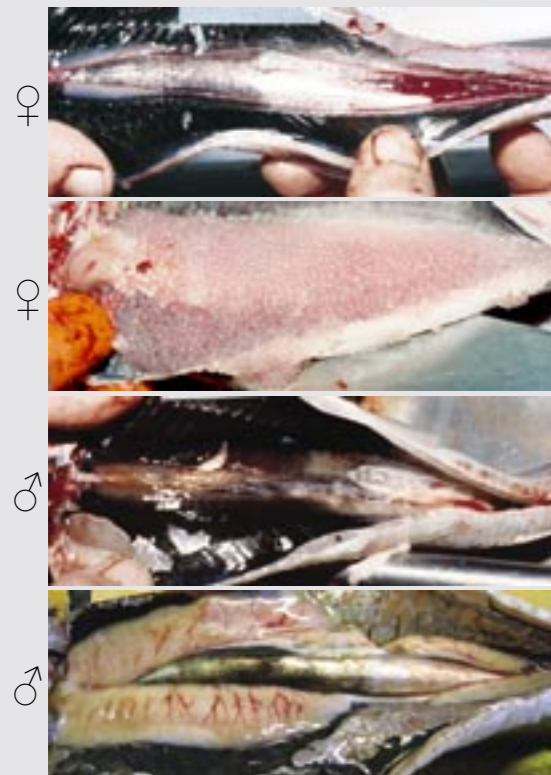
Munur á kynum

Hjá gulllaksi er munur á vøkstri-

num hjá kynunum báðum. Til seks ára aldur er vøxsturin tann sami, men tá fara rognafiskarnir at vaksa heldur skjótari enn siljafiskarnir. Tá gulllaksurin er um 20 ár, eru rognafiskarnir umleið 47 cm og siljafiskarnir umleið 44 cm.

Búningin av rogni og sili vísir, hvussu langt gulllaksurin er komin við nøringini tað árið, umframt um fiskurin hevur gýtt áður. Rognafiskarnir gýta fyrstu ferð, tá teir eru um seks ár, og siljafiskarnir, tá teir eru um átta ár. Aftaná at gulllaksur er farin at gýta, veksur hann seinni. Gulllaksur gýtir vanliga í apríl og mai, men frávik eru tó frá hesum.

Búning

Nytran sigur nógv um gulllaks. Fyrst og fremst verður aldurin lisin á nytruni. Aftaná at gulllaksur er farin at gýta minkar vøxsturin – hetta sæst eisini aftur á nytrunum; árringarnir eru í fyrstani breiðir, men árin aftaná at gulllaksurin er farin at gýta, verða árringarnir smalri.

Tá búningin er stutt liðin, eru rogn og sil smá og liggja frammarlaga í fiskinum. Tá tað nærkast gýting, fylla serliga rognini alla búkholuna og rognkornini verða stór.

KORALLIR Á VIDEO

VERKÆTLAN | Líka síðani áttatiárini eru kanningar gjørdar av korallunum í havinum við Føroyar. Seinastu árin er hetta gjørt við undirsjóvarupptøktóli, sum higartil hevur filmað 434 kilometrar av havbotninum.

KRISTIAN ZACHARIASSEN
biologassistentur

Kanningar av korallunum í feroyskum sjógvi byrjaðu við Biofar-verkætlanini seinast í áttatiárunum og fyrst í nítiárunum. Í 2000 fekk Fiskirannsóknarstovan skiparar at seta út í kortið, bæði hvar korallir eru, og hvar tær eru burtur nú, orsakað av fiskiskapi. Hesi kort vísa, at stór øki við korallum eru burtur, men tó eru enn nøkur øki við órørdum korallum.

Fiskirannsóknarstovan hevur seinastu árin gjørt fleiri kanningar av økjum við korallum. Talan er um eina verkætlan, sum varir fleiri ár, og sum ætlandi endar í vetur. Ítøkiliga verða hesar kanningar gjørdar á tann hátt, at

eitt upptøktól verður lorað niður móti havbotninum í økjunum, har korallir eru. Farið verður yvir botninum við hesum tóli, sum sær umleið tveir metrar til hvørja síðu. Upptøkur eru gjørdar vestan fyri Mykines, á Munkagrunninum og suður av Suðuroyarbankanum, og higartil eru filmað tilsamans 434 kilometrar av havbotni.

Mest av korallum hevur verið at sæð suður av Suðuroyarbankanum, men eisini var nakað at síggja á Munkagrunninum. Fleiri upptøkur skulu gerast í septembur í ár, áðrenn verkætlanin endar. Síðani skal ein frágreiðing skrivast um korallirnar í feroyskum sjógvi.

Verkstova

Í mai mánaða í fjør var Fiskirannsóknarstovan vertur fyri verkstovu um korallir, har umboð úr Íslandi, Svøríki, Noregi og Føroyum vóru við. Endamálið við verkstovuni var at fáa londini at kunna hvønn annan um, hvussu tey skráseta og verja korallirnar í sínum havøki. Í Føroyum eru trý øki friðað beinleiðis fyri at verja korallir, umframt at onnur øki, har korallir eru, eru friðað av øðrum orsøkum. Verkstovan varð fíggað av norðurlenska grunninum MIFI og oljufeløgnum.